

MINISTERSTWO ROLNICTWA
i GOSPODARKI ŻYWNOŚCIOWEJ

AGENCJA
RYNKU ROLNEGO

INSTYTUT
EKONOMIKI ROLNICTWA
i GOSPODARKI
ŻYWNOŚCIOWEJ

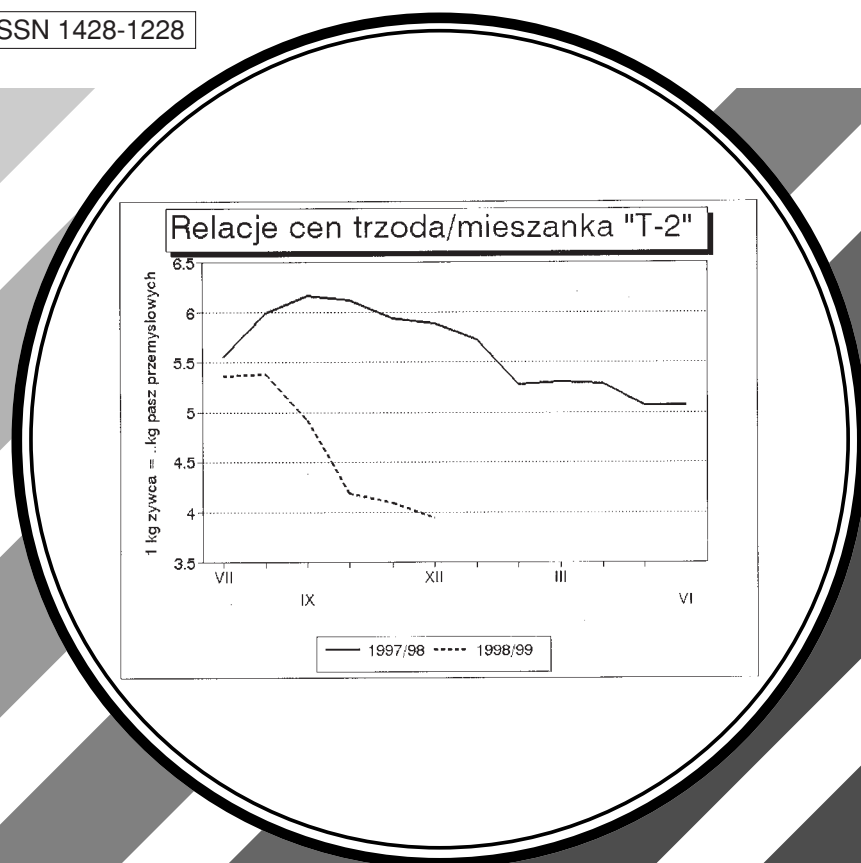
NR
5

RYNEK PASZ

stan i perspektywy

ISSN 1428-1228

**RAPORTY
RYNKOWE**

KWIECIEŃ 1999

Spis treści

REASUMPCJA

- I. Uwarunkowania makroekonomiczne
 - II. Krajowa produkcja surowców paszowych
 - III. Popyt krajowy na surowce paszowe
 - IV. Handel zagraniczny surowcami paszowymi
 - V. Sytuacja na światowych rynkach surowców paszowych
 - VI. Ceny krajowe podstawowych surowców paszowych i pasz przemysłowych
- Aneks

**Przy publikowaniu całości lub fragmentów raportu oraz informacji i danych liczbowych
prosimy o podanie źródła.**

Raport przygotowano w Zakładzie Badań Rynkowych IERiGŻ
Świętokrzyska 20, 00-950 Warszawa
Kierownik Zakładu – prof. dr hab. Jan Małkowski tel: 827-36-64

AUTORZY:

Michał Kisiel

• IERiGŻ •

Tel.: (0 22) 826-50-31 wew. 551

Jan Burakiewicz

• IERiGŻ •

Tel.: (0 22) 826-50-31 wew. 551

Wiesław Dzwonkowski

• IERiGŻ •

Tel.: (0 22) 826-50-31 wew. 616

Wiesław Łopaciuk

• IERiGŻ •

Tel.: (0 22) 826-50-31 wew. 719

Marek Wigier

• IERiGŻ •

Tel.: (0 22) 826-50-31 wew. 438

Raport zatwierdziła w dniu 23.03.1999 r. Rada Rolniczych Analiz Ekonomicznych w składzie:
Zdzisław Adamczyk, Marian Brzóska (sekretarz), Tadeusz Chrościcki, Eugeniusz Gorzelak, Teresa Jabłońska-Urbaniak, Wojciech Józwiak,
Ryszard Kreft, Ewa Król-Pol, Jan Małkowski, Krzysztof Mateńko, Bożena Nowicka, Roman Urban, Maria Zwolińska (przewodnicząca).
Kolejny raport wydany będzie w październiku 1999 r.

W serii Raporty Rynkowe w najbliższym czasie ukążą się:

1. Rynek ziemniaka /15/ • kwiecień 1999,
2. Rynek cukru /15/ • kwiecień 1999,
3. Handel zagraniczny produktami rolno-spożywczymi /9/ • maj 1999,
4. Rynek drobiu i jaj /15/ • maj 1999,
5. Rynek mleka /16/ • maj 1999,
6. Rynek mięsa /16/ • maj 1999,
7. Rynek zbóż /16/ • czerwiec 1999,
8. Rynek rzepaku /15/ • czerwiec 1999,
9. Rynek ziemi rolniczej /2/ • czerwiec 1999,
10. Rynek owoców i warzyw /14/ • lipiec 1999,
11. Rynek środków produkcji i usług dla rolnictwa /16/ • wrzesień 1999,
12. Rynek pasz /6/ • październik 1999.

Produkcja głównych rodzajów pasz treściwych w sezonie 1998/99 wyniesie około 19.5 mln ton j. zb., co w porównaniu z sezonem 1997/98 oznacza dalszy jej wzrost o około 12 %. Po niewielkim przyroście zarejestrowanym w roku 1997/98 **produkcja pasz zbożowych** uległa powiększeniu o około 11% do ok. 18.3 mln ton, zaś **wysokobiałkowych surowców paszowych** o około 30 % do ponad 1.2 mln ton j. zb. Przyrost produkcji zbożowych surowców paszowych stanowi głównie efekt wzrostu plonów i zbiorów zbóż paszowych, a przede wszystkim paszowej pszenicy, żyta, pszenżyta i kukurydzy. Wydatny wzrost produkcji surowców wysokobiałkowych wynika natomiast z przewidywanego ok. 50 % wzrostu produkcji śrut rzepakowych (do rekordowych rozmiarów 0.5 mln ton) oraz ponad 3 % wzrostu produkcji mączek pochodzenia zwierzęcego i nienotowanego od dawna blisko 10 % przyrostu zbiorów strączkowych pastewnych.

Gospodarka zbożowo-paszowa Polski weszła w sezon 1998/99 z obniżonym do 3.6 mln ton, tj. 14 %, w porównaniu z r. 1997/98, stanem zapasów zbóż, przy czym zmniejszyły się głównie zapasy pszenicy. Spadek zapasów zbiegł się w czasie z 12 % wzrostem zbiorów i dlatego podaź ziarna paszowego ze źródeł krajowych przewyższa znacząco poziom z roku 1997/98.

Krajowe zużycie pasz treściwych, które w roku 1997/98 wzrosło o ok. 4 %, w sezonie 1998/99 na skutek dalszej ekspansji w produkcji powiększy się najprawdopodobniej o dalsze 6 % do blisko 22 mln ton. Nastąpi 5.5 % wzrost spasania pasz zbożowych, w tym ziarna zbóż o 6 %. Ponadto, ze względu na znaczący spadek cen w imporcie i na rynku krajowym, powiększy się do 2.7 mln ton j.zb. (o około 9 %) krajowe zużycie wysokobiałkowych surowców paszowych. Szacuje się, że o około 12 % wzrośnie zużycie śrut nasion oleistych, o 3 % mączek pochodzenia zwierzęcego oraz o 14 % strączkowych pastewnych.

W sezonie 1997/98 odnotowywano znaczące **pogorszenie** ekonomicznych **warunków substytucji pasz gospodarskich paszami przemysłowymi**, gdyż te ostatnie drożały w relacji do cen zbóż i produktów hodowli. W sezonie 1998/99 tendencje te uległy dalszemu wzmocnieniu, skutkiem czego zahamowaniu uległa produkcja i sprzedaż mieszanek pełnoporcjowych. Wzrosło jednak zarazem zainteresowanie rolników koncentratami wysokobiałkowymi co wywołało wydatne rozszerzenie ich produkcji i sprzedaży szacowane odpowiednio na 57 i 45 %.

Mimo spadku dynamiki popytu na pasze pełnoporcjowe zakłady przemysłu paszowego poprawiły swoje wyniki finansowe. Głęboki spadek cen surowców przyczynił się do obniżenia jednostkowych kosztów surowcowych, co w połączeniu ze wzrostem obrotów koncentratami przyniosło odczuwalny wzrost rentowności produkcji oraz poprawę wskaźników kondycji ekonomiczno-finansowej. W okresie trzech kwartałów 1998 r. zysk brutto przemysłu paszowego wyniósł 5.2 % a zysk netto 3.7 % przychodów netto, wobec 2.2 i 1.3 % w analogicznym okresie r. 1997. W sezonie 1999/2000 przewidywane załamanie się wzrostowych tendencji w produkcji zwierzęcej a zwłaszcza w chowie trzody chlewnej wywoła spadek popytu na pasze treściwe, co może skutkować pogorszeniem koniunktury dla przemysłu paszowego.

Polska od lat zajmuje na rynku światowym pozycję liczącego się **importera netto** surowców paszowych. W latach 90-tych import pasz zbożowych i wysokobiałkowych szczytowy poziom osiągnął w sezonie 1996/97, kiedy jego rozmiary wyniosły ok. 3.67 mln ton j. zb., z czego 1.7 mln ton stanowiły zakupy zbożowych surowców paszowych. W sezonie 1998/99 podobnie jak w poprzednim dojdzie do dalszej, tym razem 40 % redukcji importu pasz zbożowych. Jego rozmiary oceniane są obecnie na około 547 tys. ton, z czego 480 tys. ton stanowić będzie import ziarna zbóż paszowych. W niewielkim

stopniu (o niespełna 2 %) powiększy się natomiast import surowców wysokobiałkowych, głównie śrut oleistych i mączek zwierzęcych.

W sezonie 1998/99 po raz pierwszy od 1991/92 r. **znaczące** rozmiary przybierze **eksport surowców paszowych**. Przedmiotem eksportu będzie około 400 tys. ton ziarna zbóż (głównie pszenicy ze zbiorów 1997 r.), wobec 100 tys. ton ułokowanych na rynku światowym w r. 1997/98. Zwiększeniu o około 29 % ulegnie zarazem eksport surowców wysokobiałkowych. Dotyczy to głównie śruty rzepakowej, której eksport może wynieść około 260 tys. ton. Natomiast na poziomie zbliżonym do ubiegłorocznego pozostanie eksport nasion strączkowych pastewnych i mączek zwierzęcych. Dzięki redukcji importu i wzrostowi eksportu rozmiary **importu netto** surowców paszowych w sezonie 1998/99, w porównaniu z sezonem 1997/98, prawdopodobnie zredukowane zostaną, o blisko 50% do 1.3 mln ton j.zb. Mimo niskich cen uzyskiwanych w eksporcie, wzrost jego wolumenu oraz redukcja importu idąca w parze ze spadkiem importowych cen transakcyjnych powinny skutkować w sezonie 1998/99 znaczącym zmniejszeniem ujemnego salda w wymianie handlowej surowcami paszowymi, w tym zwłaszcza zbożowymi.

W obecnym sezonie, podobnie jak w roku 1997/98, **zmiany cen** poszczególnych komponentów do produkcji mieszanek i koncentratów na rynku krajowym przebiegały w kierunku odpowiadającym interesom przemysłu paszowego. Sezon ten upływa pod znakiem spadku cen zbóż, oraz cen importowanych komponentów wysokobiałkowych, zarówno śrut nasion oleistych (sójowych i rzepakowych), jak i mączek pochodzenia zwierzęcego. Zjawiska te skutkują obniżeniem kosztów surowcowych mieszanek i koncentratów paszowych, co skłania zakłady przemysłu paszowego do obniżki cen zbytu swoich wyrobów.

Do końca sezonu 1998/99 nie należy oczekiwać większych zmian w warunkach zaopatrywania się na rynku krajowym w ziarno zbóż, w tym paszowe oraz surowce wysokobiałkowe. W II kwartale 1999 r. najprawdopodobniej zaznaczą się słabe tendencje wzrostowe cen tych surowców, przy czym dotyczy to głównie zbóż. Sprzyjać temu będzie:

- odczuwalny wzrost eksportu zbóż paszowych, głównie pszenicy;
- zahamowanie podaży zbóż z importu, jakiego oczekiwać należy w związku z deprecjacją złotego w relacji do walut zachodnich oraz wprowadzeniem dodatkowych stawek celnych (zgodnie z klauzulą SSG);
- a także wyczerpywanie się zapa-

sów operacyjnych w zakładach przetwarzających zboża, zgromadzonych m.in. dzięki uczestnictwu w programie skupu z dopłatą.

Skala oczekiwanych zmian cen nie powinna jednak zachwiać ekonomiką producentów pasz przemysłowych.

SUMMARY

Production of major types of concentrates in 1998/99 is estimated at 19.5 mill tons, i.e. 12% higher than in 1997/98. Following slight increase recorded in 1997/98, this season's production of grain-based feedstuffs (feed grains and grain milling by-products) is expected to grow by approximately 11% to 18.3 mill tons whereas production of high-protein feeds may increase by about 30% to 1.2 mill grain units. Higher production of grain feed components is a result of a rise in feed grain crops, particularly feed wheat, rye, triticale and corn (maize). Significant increment of high-protein feedstuffs production is due to projected 50% increase in output of rapeseed meal (to a record level of 0.5 mill tons), 3% increase in output of meat and bone meals and 10% rise in legume feed crops.

Polish feed and grain economy has entered the season of 1998/99 with grain stocks lowered to 3.6 mill tons or by 14%. Contraction of grain stocks was mainly due to decline in stocks of wheat. Simultaneously grain crops increased by 12%. Thus the supply of feed grain from domestic sources remarkably exceeded level from the season of 1997/98.

Following 4% increase in 1997/98, in 1998/99 domestic use of concentrated feeds is forecast to rise by 6%, close to 22 mill tons. The use of grain-based feedstuffs is expected to rise by 5.5%, including a 6% rise in grain use for feeding purposes. Moreover, due to significant decline in both domestic and import prices of high-protein feedstuffs, their domestic use is projected to rise by 9% to 2.7 mill grain units. Domestic use of oilseed meals, meat and bone meals and feed legumes is expected to increase by 12, 3 and 14% respectively.

Due to unfavourable relative prices, in 1997/98 economic conditions for substituting on-farm produced feed with industrially

manufactured feeds in livestock production deteriorated. Since then this tendency has strengthened. In effect decline in production and sales of complete compound feeds occurred. However, the demand for high-protein concentrates was higher, which led to significant rise in their production (57%) and sales (45%).

In spite of decline in growth rate of demand for complete compound feeds, financial results of feed plants got improved. Deep decline in raw material prices led to a reduction of unit costs of production that along with increase in high-protein concentrate sales resulted in noticeable improvement in economic condition of the branch. In the period of 9 months of 1998 gross profit in feed industry averaged 5.2% (net profit 3.7%) of net revenues compared to respectively 2.2 and 1.3% noted in the same period of 1997. Projected for the 1999/2000 season decline in livestock production, (particularly in hog production), may lead to contraction in demand for feed concentrates and finally deteriorate the economic conditions of feed industry.

Since many years Poland has been one of the major net importers of feed components. In the 1990's imports of grain-based and high protein feed components reached in 1996/97 record level of 3.67 mill tons, of which 1.7 mill tons were feed grains. It is expected that in 1998/99 imports of grain-based components will decline by 40% to 547 thousand tons, of which 480 thousand tons would be contributed by feed grain. Imports of high-protein components is forecast to increase by 2%, but imports of meat and bone meals and oilseed meal are projected to increase more significantly.

For the first time since 1991/92 exports of feedstuffs will be of remarkable size. In 1998/99 Poland will export ca 400 thousand tons of grain based feedstuffs (mainly wheat from the 1997 harvest)

compared to 100 thousand tons last season. Exports of high-protein feeds is expected to increase by 29%. It mainly concerns rapeseed meal (260 thousand tons). Exports of legumes and meat and bone meals will remain close to the level recorded previously. In 1998/99 due to reduction of imports and expansion of exports, volume of net imports is going to be halved and will total 1.3 mill tons of grain units. In spite of low export prices, expected growth in exports along with decline in import prices would result in an improvement of foreign trade balance in feedstuffs, particularly in feed grain.

In the present season, similarly to 1997/98, changes in feed component prices, were going in line with the interest of feed industry. Main feature of the 1998/99 season is continuous decline in grain prices, import prices of high-protein components (oilseed meals, soybean meals) and meat and bone meals. Such circumstances result in lower raw material costs, which is mirrored in decline in sale prices of feed products.

None of major changes are expected in the market of feed concentrates and feed grains by the end of the 1998/99 season. It is probable that prices will slightly increase in the II quarter of 1999 (in particular feed grain prices). Such situation will be stimulated with:

- noticeable growth in exports (mainly wheat);
- * depreciation of Polish zloty and implementation of additional tariffs (according to SSG Clause) that shall hamper imports;
- * low level of operational grain stocks at grain processing plants procured within the ARR programme of intervention grain procurement.

However the impact of expected price changes on economics of feed plants should not be significant.